

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 4. septembra 1996 v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Anny Danielčákovej a sudcov JUDr. Júliusa Černáka a JUDr. Jána Drgonca vo veci podnetu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jánom Havládom, advokátom, o porušení práva priznaného čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 12 ods. 1 až 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach; čl. 41 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 23 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach; čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojitosti s čl. 1, 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDAKOVANÉ] na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky priznané podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 12 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach nečinnosťou Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky v čase od 5. 1. 1996 do 20. 2. 1996 p o r u š e n é b o l o .

2. Právo [REDAKOVANÉ] na prípravu obhajoby a na obhajobu priznané podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojitosti s čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní p o r u š e n é n e b o l o .

3. Časť podnetu, v ktorej [REDAKOVANÉ] namietol porušenie práva podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd; čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1 až 3, čl. 12 ods. 1 až 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach; čl. 41 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 23 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach sa o d m i e t a .

4. Vo zvyšnej časti sa podnetu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bol 23. 1. 1996 doručený podnet ■■■■■■■■■■, v ktorom prostredníctvom svojho právneho zástupcu JUDr. Jána Havláta, advokáta Advokátskej kancelárie Bratislava, namietal porušenie práv uvedených v čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktorých ochranu priznáva aj čl. 12 ods. 1 až 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach č. 120/1976 Zb. Svojím podnetom tiež namietal porušenie čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojitosti s čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní č. 549/1992 Zb. K porušeniu uvedených práv došlo podľa ■■■■■■■■■■ nečinnosťou orgánov Slovenskej republiky, a to Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Nečinnosťou uvedených orgánov, podľa predkladateľa podnetu, zároveň došlo aj k porušeniu čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky a ustanovení čl. 2 ods. 1, 2 a 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

■■■■■■■■■ v úvode podnetu uvádza, že dňa 31. 8. 1995 bol na okraji obce Svätý Jur prepadnutý, násilím uvedený do bezvedomia a v tomto stave protiprávne zavlčený do cudziny - Rakúskej republiky. Tvrdí, že bez ohľadu na to, že voči nemu boli spáchané najmenej tri trestné činy, orgány Slovenskej republiky mu neposkytli pomoc, aby sa mohol vrátiť na územie Slovenskej republiky a nečinnosť odôvodňovali tým, že možno žiadať len o vrátenie vecí alebo o vydanie páchatel'a trestného činu. Dňa 27. 12. 1995 bolo proti nemu vznesené obvinenie pre údajný trestný čin podvodu, ale ani po vznesení tohto obvinenia, tvrdí ďalej predkladateľ podnetu, nepožiadali orgány Slovenskej republiky o jeho vydanie, hoci údajná prekážka, na ktorú sa odvolávali, odpadla. Z takéhoto postupu vyvodzuje predkladateľ podnetu názor, že mu bolo znemožnené riadne uplatniť jeho ústavné právo na obhajobu, a tým došlo k porušeniu čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1, 2, 3, čl. 12 ods. 1 až 4 Medzinárodného

paktu o občianskych a politických právach a čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky. Citujúc čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 12 ods. 1 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vyslovuje názor, že týmto právam zodpovedá povinnosť orgánov Slovenskej republiky nielen ich zakotviť, ale praktickou a konkrétnou činnosťou zabezpečiť ich uskutočňovanie. Konštatuje, že orgány Slovenskej republiky, ktoré sú odporcami v konaní si voči nemu vnútroštátne i medzinárodné právne záväzky nespĺnili. V doplnení podania (z 12. 3. 1996) [REDAKOVANÉ] rozšíril námietky porušenia jeho ústavných práv a slobôd o porušenie čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 17 a 23 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Po úvahách o možnom postupe orgánov Slovenskej republiky konštatuje, že tieto orgány sa o obnovenie právneho stavu a poskytnutie ochrany vlastnému občanovi ani nepokúsili.

Svoje postavenie počas pobytu v Rakúskej republike označil v podnete [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako mimoriadne, aké sa doposiaľ v histórii nevyskytlo. Mimoriadnosť situácie spočívala v okolnostiach, za ktorých sa nedobrovoľne ocitol na území Rakúskej republiky potom, čo bol prepadnutý, násilne uvedený do stavu bezvedomia a protiprávne zavlčený do zahraničia. Žiadal preto, aby sa na uvedený prípad neuplatňovali mechanicky iba tie právne inštitúty, ktoré právo mohlo predvídať, ale aby sa použili všeobecné právne inštitúty na ochranu vlastného občana, odstránenie protiprávneho a obnovenie právneho stavu.

Podľa vyjadrenia [REDAKOVANÉ] pri vypočutí na Ústavnom súde Slovenskej republiky jeho pobyt v Rakúskej republike trval od 31. 8. 1995 do 23. 2. 1996 a zahŕňal nasledovné skutočnosti.

Po anonymnom telefonickom hovore, [REDAKOVANÉ] bol 31. 8. 1995 príslušníkmi žandárskeho veliteľstva v Heinburgu nájdený v odstavenom osobnom motorovom vozidle zranený a v ťažkom stupni opilosti. Po nemocničnom ošetrovaní bol [REDAKOVANÉ] zadržaný a prevezený do vydávacej väzby vo Viedni, kde zotrval 32 dní. Zložením kaucie bol 2. 10. 1995 prepustený z väzby s tým, že až do rozhodnutia Vrchného krajského súdu vo Viedni nesmie opustiť územie Rakúskej republiky. Domáhal sa ochrany svojich práv u orgánov Slovenskej republiky a navrátenia do vlasti.

Ako novú označil situáciu po 27. 12. 1995, keď voči nemu bolo na území Slovenskej republiky začaté trestné stíhanie. Orgány Slovenskej republiky nepožiadali o jeho vydanie, čo malo za následok nemožnosť uplatňovať práva obvineného a tým aj porušenie čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojitosti s čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní.

Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením č. II. ÚS 8/96 dňa 30. 1. 1996 prijal podnet [REDAKOVANÉ] na ďalšie konanie. V súlade s ustanovením § 29 ods. 5 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov vyzval 31. 1. 1996 v podnete označené orgány, aby sa k nemu vyjadrili.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku číslo: 1061/1996-60 zo 14. 2. 1996 namietlo pasívnu legitimáciu ministerstva ako účastníka v konaní.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky v stanovisku č. 200.156/96-KAMI z 29. 2. 1996 uviedlo, že ministerstvo neporušilo žiadne svoje povinnosti, [REDAKOVANÉ] poskytlo nadštandardnú konzulárnu pomoc, v uvedenom prípade nie je pasívne legitimované, a preto navrholo, aby nebolo považované za účastníka konania v uvedenej veci.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v stanovisku č. V Gc 3047/96 zo 4. 3. 1996 označila tvrdenia [REDAKOVANÉ] ako všeobecné a neadresné. Namietla tiež pasívnu legitimáciu v časti podnetu a poukázala na skutočnosť, že časť podnetu sa týka zákonnosti rozhodnutia, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky nie je kompetentný rozhodovať.

II.

Prvým právom, ktorého porušenie [REDAKOVANÉ] namietol, je právo na slobodu pobytu a pohybu priznané čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: "Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.". Podľa čl. 23 ods. 4: "Každý občan má právo na slobodný vstup na

územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, nemožno ho vyhostiť ani vydať inému štátu."

██████████ vo svojom podnete uviedol, že podľa uvedeného ustanovenia môže občan slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, t. j. aj krajinu, do ktorej bol násilne zavlčený. Ustanovenie ods. 4 bolo v jeho prípade porušené aj tým, že štát nezabránil, aby nedobrovoľne "opustil" vlasť. Vyslovil názor, že uvedeným ústavným právom občanov zodpovedá povinnosť orgánov Slovenskej republiky nielen ustanoviť ich v právnom poriadku, ale aj zabezpečiť ich uplatnenie praktickou a konkrétnou činnosťou. Táto povinnosť je v súlade so záväzkom vyplývajúcim z medzinárodných zmlúv, ktoré sú nadradené vnútroštátnemu zákonodarstvu podľa čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa názoru ██████████ ██████████ v jeho prípade išlo o bezprecedentnú situáciu v svetovej histórii, ktorá si vyžadovala aktívny postoj štátnych orgánov Slovenskej republiky na zabezpečenie ochrany práv občana svojej krajiny. Napriek týmto okolnostiam sa orgány Slovenskej republiky o obnovenie právneho stavu a poskytnutie ochrany svojmu občanovi ani nepokúsili.

Porušenie práva garantovaného čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky odmietli vo svojich vyjadreniach všetky orgány označené za účastníka konania.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku uviedlo, že mu chýbala spôsobilosť na umožnenie návratu občana na územie Slovenskej republiky, lebo v uvedenom prípade nebolo vydané súdne rozhodnutie - zatýkací rozkaz, ktorý by odôvodňoval podanie žiadosti o vydanie občana z Rakúskej republiky. Ďalej uviedlo, že ako orgán štátnej správy v žiadnom prípade nemôže zasahovať do činnosti orgánov činných v trestnom konaní.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení namietlo, že nie je vecne príslušné vo veciach podávania žiadostí o vydávanie osôb z cudziny, v dôsledku čoho nemohlo zotrvaním v nečinnosti porušiť právo uvedené v čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa stanoviska Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ██████████ ██████████ sa dopustil nepresností už pri citácii uvedeného článku. Podľa názoru tohto štátneho orgánu žiadny štát nemôže zaručovať dodržiavanie práva mimo svojej

teritoriálnej pôsobnosti. Ústava Slovenskej republiky a právne normy Slovenskej republiky sú záväzné výlučne na jej území a mimo tohto územia vo vymedzenom rozsahu len pre občanov a orgány Slovenskej republiky. Ustanovenia čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky zaväzujú štátne orgány Slovenskej republiky k tomu, aby neobmedzovali slobodu pohybu a pobytu na území Slovenskej republiky, aby občanom nebránili vo vstupe na územie Slovenskej republiky, aby ich nenútili opustiť vlasť, aby občanov nevyhostili ani nevydali inému štátu. Nič z toho, čo tieto ustanovenia zakazujú, štátne orgány Slovenskej republiky neporušili. Právo slobodného vstupu na územie Slovenskej republiky nemožno interpretovať tak, že sú ním viazané aj orgány cudzieho štátu a nemožno z neho ani vyvodit' povinnosť štátnych orgánov Slovenskej republiky intervenovať u orgánov cudzích štátov, aby nášmu občanovi umožnili návrat do vlasti.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky tvrdí, že nemožno vyčítať porušenie práva na slobodný pohyb a pobyt [REDAKOVANÉ] na území Rakúskej republiky, ani porušenie práva vstupu na územie Slovenskej republiky, ani porušenie práva občana "slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu", ktoré zaručuje čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa ďalej vyjadrila k tej časti podnetu, v ktorej [REDAKOVANÉ] namietol, že Slovenská republika nespĺnila povinnosti ustanovené čl. 2 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (Pakt), ktorý pod písmenom a) ukladá každému štátu, ktorý je zmluvnou stranou Paktu povinnosť zabezpečiť ktorejkoľvek osobe, ktorej práva alebo slobody uznané týmto Paktom boli porušené, účinnú ochranu. Takouto účinnou ochranou by podľa [REDAKOVANÉ] malo byť naliehanie na Rakúsku republiku, aby [REDAKOVANÉ] umožnila návrat na územie Slovenskej republiky. Predpokladom vzniku takejto povinnosti Slovenskej republiky by podľa názoru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky muselo byť porušenie uvedených práv [REDAKOVANÉ] Rakúskou republikou. Keby Rakúska republika zatknutím a uväznením [REDAKOVANÉ] obmedzila jeho slobodu pohybu a možnosť opustiť Rakúsku republiku v rozpore s ustanovením čl. 12 ods. 1, 2 a 3 Paktu, len potom by Slovenskej republike vznikla povinnosť podľa čl. 2 ods. 3 Paktu. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vyslovila

názor, že Rakúska republika zadržaním a uväznením [REDACTED] čl. 12 ods. 1, 2 a 3 Paktu neporušila.

V opustení Rakúskej republiky podľa vyjadrenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky bránila [REDACTED] skutočnosť, že bol zatknutý a neskôr vzatý do väzby príslušnými orgánmi Rakúskej republiky. Stalo sa tak na žiadosť Spolkovej republiky Nemecko v súvislosti s trestným stíhaním [REDACTED]. Takéto obmedzenie slobody pohybu podľa stanoviska Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky nie je v rozpore s citovanými právnymi predpismi. Aj na našom území môže byť sloboda pohybu občana a jeho možnosť slobodne opustiť krajinu obmedzená v súvislosti s jeho trestným stíhaním, tak ako bola obmedzená sloboda pohybu [REDACTED] v Rakúskej republike. Takéto obmedzenie nebude v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky ani s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Podľa čl. 12 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach možno totiž práva uvedené v predchádzajúcich odsekoch tohto článku obmedziť zákonom, ak je to nevyhnutné pre ochranu verejného poriadku, teda aj vtedy, ak ide o osobu podozrivú zo spáchania trestného činu.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky tiež uviedla, že pokiaľ by [REDACTED] namietal, že Slovenská republika mala povinnosť poskytnúť mu účinnú ochranu, aby nemohlo dôjsť k jeho údajnému násilnému zavlčeniu do cudziny, mal by pravdu len čiastočne. Povinnosťou každého demokratického a právneho štátu je prijať všetky reálne možné opatrenia na zabránenie páchania trestnej činnosti. Napriek tomu je však zrejmé, že žiadnemu štátu sa za súčasnej etapy vývoja ľudskej spoločnosti nepodarí páchanie trestných činov absolútne zamedziť. Ak štát nedokáže zabrániť spáchaniu trestného činu, nemožno mu vyčítať porušenie Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Navyiac, okolnosti, ktoré nastali po údajnom zavlčení [REDACTED] do cudziny, neboli priamym následkom zavlčenia. Za ne v žiadnom prípade nenesie zodpovednosť Slovenská republika, ale len on sám, Rakúska republika a Spolková republika Nemecko.

S názorom [REDACTED], že zo záväzku štátu zabezpečiť určité práva všetkým jednotlivcom podliehajúcim jeho jurisdikcii vyplýva pre tento štát povinnosť podniknúť nejaké kroky voči cudzím štátom, tak ako [REDACTED]

vykladá ustanovenie čl. 2 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach vyslovila Generálna prokuratúra Slovenskej republiky nesúhlas.

III.

Porušenie čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní s odkazom na čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého medzinárodné zmluvy majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd je druhým základným právom, ktoré [REDAKOVANÉ] v podnete namietal.

Podľa vyjadrenia predkladateľa podnetu sa v Slovenskej republike vedie proti nemu od 27. 12. 1995 trestné konanie. Počas trvania pobytu v Rakúskej republike nemal možnosť osobne sa obhajovať v tomto konaní, pripraviť si obhajobu, osobne preštudovať spisy a navrhnúť vykonanie dôkazov. Týmto bolo porušené aj jeho ústavné právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva obvineného ustanovené v Trestnom poriadku.

K tejto časti podnetu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky uviedli tvrdenia totožné s vyjadrením v súvislosti s porušením čl. 23 ods. 1 a 4.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v stanovisku uviedla, že ustanovenie čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako to vyplýva zo systematického výkladu čl. 50 a z Trestného poriadku, sa vzťahuje predovšetkým na obhajobu v konaní pred súdom. Nebolo by možné vykonať hlavné pojednávanie v neprítomnosti obvineného, ktorý sa hlavného pojednávania zúčastniť chce a nemôže sa ho zúčastniť len preto, že je vo väzbe alebo vykonáva trest na základe rozhodnutia iného štátu. V takom prípade nemožno postupovať podľa pravidiel, ktoré Trestný poriadok ustanovuje na konanie proti ušlému ani v prípravnom trestnom konaní. Voči [REDAKOVANÉ] tak ani postupované nebolo. Uznesenie o začatí trestného stíhania bolo doručené obvinenému a nielen jeho obhajcovi. Obvinený proti nemu podal sťažnosť, o ktorej rozhodol príslušný prokurátor.

Podľa názoru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa Ústavný súd Slovenskej republiky nemôže zaoberať ani otázkou, či orgány činné v trestnom konaní mali právo alebo povinnosť požiadať Rakúsku republiku o vydanie [REDACTED] [REDACTED] na trestné stíhanie, ako obvineného vo veci nesúvisiacej s jeho údajným násilným zavlčením do cudziny (ktoré zatiaľ nebolo právne záväzným spôsobom konštatované). Touto otázkou sa nemôže zaoberať hlavne preto, že vyžiadanie obvineného na trestné stíhanie je právom štátu voči inému štátu a voči obvinenému. V žiadnom prípade ho nemožno považovať za ústavné právo obvineného.

[REDACTED] tak podľa názoru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky neprípustne spojil dve veci, ktoré spolu nesúvisia. Jeho údajné násilné zavlčenie do cudziny s trestným stíhaním jeho osoby za celkom iný skutok. Ak by aj boli ústavné práva [REDACTED] porušené spáchaním trestného činu zavlčenia do cudziny, v konaní, v ktorom má [REDACTED] postavenie poškodeného, nemožno dosiahnuť navrátenie vecí do pôvodného stavu tým, že by bol [REDACTED] [REDACTED] vyžiadaný z cudziny na trestné stíhanie v inej trestnej veci, v ktorej má postavenie obvineného.

Okrem toho, že ide len o právo a nie o povinnosť, ide o právo štátu voči inému štátu a voči obvinenému. Účelom tohto inštitútu nie je zlepšenie postavenia, či iný prospech obvineného. Toto právo sa uplatňuje obyčajne vtedy, ak sa obvinený nepodrobí trestnému stíhaniu dobrovoľne, ak nechce byť k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní a štát ho chce k tomu prinútiť. Nie sú však nijako nezvyčajné ani prípady, že jedného obvineného stíha súčasne niekoľko štátov. V takej situácii môže byť vydanie obvineného do niektorého z nich preňho priaznivejšie, vzhľadom na miernejšiu trestnú politiku tohto štátu, domáce prostredie pre obvineného alebo podobne. Cieľom vyžiadania a vydania obvineného však nie je dať mu takúto výhodu. Ak niektorý z týchto štátov alebo viaceré z nich požiadajú o jeho vydanie, nepostupujú tak preto, žeby chceli zlepšiť jeho postavenie, ale preto, že ho chcú podrobiť svojej jurisdikcii, aby voči nemu mohli vyvodiť trestnú zodpovednosť. Žiadosť o vydanie je prostriedkom na dosiahnutie obvineného, aby sa nevyhol trestnému stíhaniu.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky ďalej namietla, že podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, na ktorý sa [REDACTED] odvoláva, možno žiadať len

vydanie osôb, proti ktorým vedú príslušné orgány dožiadajúcej strany trestné stíhanie pre trestný čin alebo ktoré tieto orgány vyžadujú na výkon trestu alebo ochranného opatrenia. Európsky dohovor o vydávaní v čl. 1 obsahuje záväzok zmluvných strán za určitých podmienok osobu, ktorej sa žiadosť týka, vydať. Neukladá však štátom, ktoré sú účastníkmi dohovoru, povinnosť vyžiadať osobu, proti ktorej niektorý zo zúčastnených štátov vedie trestné stíhanie a ktorá sa nachádza na území iného zúčastneného štátu.

Preto príslušné orgány Slovenskej republiky nemajú povinnosť, ale len právo vyžiadať trestne stíhanú alebo odsúdenú osobu na trestné stíhanie alebo na výkon trestu alebo ochranného opatrenia nielen podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, ale aj v zmysle § 376 ods. 1 Trestného poriadku. Aj podľa tohto ustanovenia nie je dôvodom pre vyžiadanie už samotný fakt, že sa obvinený zdržiava v cudzine. Postup podľa § 376 ods. 1 prichádza do úvahy až vtedy, ak sa obvinený zdržiava v cudzine "a ak ho treba vyžiadať". Za akej situácie ho "treba vyžiadať" Trestný poriadok výslovne neupravuje. Zo systematického výkladu Trestného poriadku je však zrejmé, že takáto situácia nastane vtedy, ak v trestnom konaní nebude možné bez jeho prítomnosti pokračovať a jeho prítomnosť nemožno zabezpečiť predvolaním alebo iným spôsobom nespojeným s obmedzením jeho osobnej slobody. V prípade [REDAKOVANÉ] nenastala taká situácia, že by v trestnom stíhaní nebolo možné bez jeho prítomnosti pokračovať, že by si orgány činné v trestnom konaní museli jeho prítomnosť na úkonoch vynucovať.

Podľa čl. 12 ods. 2 písm. a) Európskeho dohovoru o vydávaní je obligatórnou súčasťou žiadosti o vydanie osoby originál alebo overená kópia vykonateľného rozsudku o treste alebo rozhodnutia o uložení ochranného opatrenia alebo príkazu na vzatie do väzby alebo iného príkazu, ktorý má rovnaký účinok a bol vydaný v súlade s konaním ustanoveným právnym poriadkom dožiadajúcej strany. [REDAKOVANÉ] nebol do času vyjadrenia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky súdom Slovenskej republiky odsúdený k žiadnemu trestu alebo ochrannému opatreniu. Príkazom na vzatie do väzby, alebo iným príkazom, ktorý má rovnaký účinok a bol vydaný v súlade s konaním ustanoveným právnym poriadkom dožiadajúcej strany, v prípade, že by touto stranou mala byť Slovenská republika, treba rozumieť zatýkací rozkaz podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku. Ani na jeho vydanie nevznikol zákonný dôvod.

Navrátenie zavlčeného občana do domovského štátu, s cieľom obnovy jeho ústavných práv, ako sa ho dožaduje [REDAKOVANÉ], nemožno uskutočniť trestnoprávnymi prostriedkami, ani žiadnymi inými prostriedkami, ktoré má k dispozícii Generálna prokuratúra Slovenskej republiky.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky napokon namietla aj to, že námietky predkladateľa podnetu, okrem vecnej nesprávnosti, trpia aj celým radom formálnych chýb. Za evidentne chybné označila napríklad odvolávanie sa predkladateľa podnetu na znenie čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní. Žiaden z nich totiž neupravuje povinnosti dožadujúcej strany. Všetky ustanovenia dohovoru, na ktoré sa [REDAKOVANÉ] odvoláva, upravujú výlučne povinnosti dožadanej strany, ktorou by však v danom prípade nebola Slovenská republika, ale Rakúska republika.

IV.

[REDAKOVANÉ] 12. 3. 1996 doplnil podnet na Ústavný súd Slovenskej republiky o časť, v ktorej namietal porušenie čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ktorých ochrana je priznaná aj čl. 17 a čl. 23 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Citovanými ustanoveniami sa občanom zabezpečuje ochrana pred neoprávnenými zásahmi do súkromného a rodinného života.

K porušeniu uvedených práv podľa predkladateľa podnetu došlo tým spôsobom, že ako manžel a otec dvoch maloletých detí sa nemohol počas núteného pobytu v Rakúskej republike podieľať na výchove svojich detí a ďalších rodičovských právach. Pritom uvedeným ústavným právam, aj právam, ktoré zakotvujú medzinárodné zmluvy a v zmysle článku 11 Ústavy Slovenskej republiky majú prednosť pred zákonom, zodpovedá, či už výslovne alebo nepriamo povinnosť orgánov Slovenskej republiky nielen sa zdržať všetkých rušivých zásahov do oblastí chránených právami, ale aj vlastnou pozitívnou, konkrétnou a praktickou činnosťou realizovať ochranu týchto práv a zabezpečiť obnovenie právneho stavu v prípade porušenia uvedených práv. Takýto výklad ustanovenia čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd použil pri svojej rozhodovacej činnosti aj

Európsky súd pre ľudské práva, keď uznal existenciu pozitívneho záväzku štátu zabezpečiť účinný rešpekt voči súkromnému a rodinnému životu. Svoju argumentáciu odôvodňoval predkladateľ podnetu aj rozhodnutím Vrechného krajského súdu vo Viedni, ktorý rozhodol o jeho nevydaní do Spolkovej republiky Nemecko. Po vydaní tohto rozhodnutia sa vrátil do Slovenskej republiky 23. 2. 1996. Za zodpovedné orgány označil [REDAKOVANÉ] ako v pôvodnom podnete Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, ktorých nečinnosťou došlo k porušeniu označených práv.

Ústavný súd Slovenskej republiky prijal uznesením 13. 3. 1996 doplnenie podnetu [REDAKOVANÉ] na ďalšie konanie a listom požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky a Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky o vyjadrenie k doplneniu podnetu.

V.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo svojom liste III. Spr 27/96 - 39 z 29. 3. 1996 uviedla, že právna úvaha právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] o povinnosti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky chrániť manželské a rodičovské práva je nepodložená, a preto k nej nepodáva bližšie vyjadrenie.

Podobne aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom liste č. 1061/1996 - 60 z 22. 3. 1996 uviedlo, že zotráva na svojom pôvodnom vyjadrení k podnetu a namieta pasívnu legitimáciu ministerstva bez ohľadu na rozsah ustanovení namietaných [REDAKOVANÉ] v podnete.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky v liste č. 200.409/96-KAMI z 22. 4. 1996 uviedlo, že medzinárodné zmluvy z oblasti právnej pomoci a spolupráce v trestných veciach a z oblasti vydávania, ktorými sú viazané Slovenská a Rakúska republika, a ktoré by prichádzali do úvahy v prípade konania o podnete [REDAKOVANÉ], sú Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach č. 550/1992 Zb., Európsky dohovor o vydávaní č. 549/1992 Zb., Zmluva medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o doplnení Európskeho dohovoru o vydávaní a uľahčení jeho vykonávania č. 50/1996 Z. z., ktoré sú v

gescii Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a Dohoda medzi vládou ČSSR a vládou Rakúskej republiky o spolupráci pri predchádzaní a odhaľovaní súdne trestných činov a zaist'ovaní bezpečnosti cestnej dopravy, ktorá je vo vnútroštátnej gescii Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky uviedlo, že uvedené zmluvy neobsahujú žiadne ustanovenia, z ktorých by pre ministerstvo vyplývala konkrétna povinnosť. K doplneniu podania [REDAKOVANÉ] uviedlo, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky neporušilo žiadne z práv v ňom označených, a preto nenesie voči [REDAKOVANÉ], ani iným subjektom žiadnu zodpovednosť.

VI.

Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci konania o podnete zistil, že o ochranu svojich práv požiadal [REDAKOVANÉ] príslušné štátne orgány osobne i prostredníctvom svojho otca, prezidenta Slovenskej republiky. Prezident Slovenskej republiky listom č. j. 20-1253/95 z 2. 9. 1995 požiadal ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky o navrátenie [REDAKOVANÉ] na územie Slovenskej republiky a kópiu listu spolu so žiadosťou o podporu zaslal aj predsedovi vlády Slovenskej republiky.

Dňa 5. 1. 1996 [REDAKOVANÉ] osobne uplatnil svoje práva listom, ktorým sa obrátil na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky so žiadosťou o vydanie do Slovenskej republiky podľa čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Európskeho dohovoru o vydávaní. Dňa 5. 1. 1996 doručil na Veľvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni list so žiadosťou o jeho odstúpenie Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, v ktorom žiadal, aby Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oficiálne požiadalo rakúsku stranu o jeho navrátenie na územie Slovenskej republiky podľa čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Európskeho dohovoru o vydávaní. Konzulárne oddelenie veľvyslanectva Slovenskej republiky v Rakúskej republike oznámilo 7. 2. 1996 právnomu zástupcovi [REDAKOVANÉ] JUDr. Jánovi Havlátovi, že uvedený

list postúpilo Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky dňa 8. 1. 1996.

Ústavný súd Slovenskej republiky listom sudcu spravodajcu z 3. 4. 1996 požiadal Prof. [REDAKOVANÉ], mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Slovenskej republiky v Rakúskej republike o prijatie sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky za účelom objasnenia otázok potrebných pre rozhodnutie o podnete [REDAKOVANÉ]. Veľvyslanec Slovenskej republiky listom č. 2748/96 z 18. 3. 1996 Ústavnému súdu Slovenskej republiky oznámil, že záujem o stretnutie s pracovníkmi zastupiteľského úradu sprostredkoval Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky a stretnutie bude možné uskutočniť neodkladne po oznámení stanoviska ministerstva. Generálny riaditeľ sekcie medzinárodno-právnej a konzulárnej listom č. 122.065/96-SMPK, ktorý bol Ústavnému súdu Slovenskej republiky doručený 7. 5. 1996 navrhol, aby sa stretnutie uskutočnilo na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky v Bratislave za účasti pracovníkov poverených ministrom.

Dňa 9. 5. 1996 Ústavný súd Slovenskej republiky požiadal listom Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky o zaslanie kópií listov denníka došlej a odoslanej pošty, na ktorých sa nachádzajú dôkazy o korešpondencii [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], resp. jeho právneho zástupcu s ministerstvom. V odpovedi na uvedený list Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky 14. 5. 1996 pod č. 200.685/96-KAMI Ústavný súd Slovenskej republiky ubezpečilo, že je pripravené poskytnúť plnú súčinnosť pri overovaní skutočností, ktoré by mohli mať zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci. Požadované doklady však nepredložilo s odôvodnením, že v období, ktoré je limitované dňom, kedy sa [REDAKOVANÉ] ocitol nedobrovoľne v Rakúskej republike a dňom jeho návratu do Slovenskej republiky, dostalo ministerstvo niekoľko desiatok tisíc podaní a preskúmanie jednotlivých záznamov v denníkoch došlej a odoslanej pošty by znamenalo značné úsilie.

Dňa 20. 5. 1996 Ústavný súd Slovenskej republiky vypočul k dôležitým skutočnostiam uvádzaným v podnete [REDAKOVANÉ] a jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Havláta.

republiky zabezpečuje ochranu práv a záujmov Slovenskej republiky a jej občanov v zahraničí.

V § 18 zákona č. 347/1990 Zb. v znení zákona č. 453/1992 Zb., zákona č. 83/1994 Z. z. je upravená pôsobnosť Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré podľa ustanovenia ods. 1 je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre súdy a väzenstvo a vo vzťahu k notárom vykonáva štátny dohľad. Podľa ods. 2 zabezpečuje zastupovanie Slovenskej republiky v Európskej komisii pre ľudské práva a na Európskom súde pre ľudské práva. Do gescie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky patria aj mnohostranné zmluvy - Európsky dohovor o vydávaní a dvojstranná zmluva medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o doplnení Európskeho dohovoru o vydávaní a uľahčení jeho vykonávania, Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach.

Podľa § 1 zákona č. 60/1965 Zb. o prokuratúre v znení neskorších predpisov: "Dozor nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov a iných právnych predpisov ministerstvami... prislúcha Prokuratúre Slovenskej republiky, na čele ktorej stojí generálny prokurátor Slovenskej republiky.". Výkonom dozoru nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov a iných právnych predpisov podľa § 2 ods. 1 písm. a) citovaného zákona prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb. Podľa § 14 ods. 1 prokurátori vykonávajú dozor nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov...a nad tým, aby nikto nebol nezákonne obmedzovaný vo svojich právach. Podľa § 17 ods. 1 ministerstvám...podávajú prokurátori upozornenie za účelom odstránenia porušovania zákonov a iných právnych predpisov.

Z takto vymedzenej pôsobnosti vyplýva, že námietka nedostatku pasívnej legitímácie, ktorú uplatnil každý zo štátnych orgánov označených v podnete, je opodstatnená z hľadiska pôsobnosti všetkých štátnych orgánov len čiastočne. V konaní o porušení jednotlivých práv namietaných v podnete sa Ústavný súd Slovenskej republiky vždy osobitne zaoberal otázkou, do pôsobnosti ktorého štátneho orgánu patrí ochrana namietaného práva a pre ktorý štátny orgán v súvislosti s konkrétnym právom mala opodstatnenie námietka nedostatku pasívnej legitímácie.

VIII.

Podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky: "Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať".

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení uviedla, že žiadny štát nemôže zaručovať dodržiavanie práva mimo svojej teritoriálnej pôsobnosti, a preto odmietla možnosť, "že zo záväzku štátu zabezpečiť určité práva všetkým jednotlivcom podliehajúcim jeho jurisdikcii vyplýva pre tento štát povinnosť podniknúť nejaké kroky voči cudzím štátom."

Ústava Slovenskej republiky v čl. 12 ods. 2 garantuje, že práva a slobody sa priznávajú spôsobom vylučujúcim diskrimináciu. Ústava Slovenskej republiky poskytnutú garanciu zároveň spája s územím Slovenskej republiky. Ak by sa použil iba doslovný výklad čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na obsolétnu právnu normu by sa premenilo ustanovenie čl. 23 ods. 4 prvá veta, podľa ktorej: "Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky." Prvou podmienkou pre vznik tohto práva je pobyt mimo územia Slovenskej republiky, lebo len z cudzieho štátu sa občan môže uchádzať o vstup na územie Slovenskej republiky.

Súčasťou ústavnej ochrany je aj väčší rozsah základných práv a slobôd zabezpečených medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Do tohoto okruhu patria podľa čl. 153 Ústavy Slovenskej republiky aj medzinárodné zmluvy, ktorými bola viazaná Česká a Slovenská Federatívna Republika.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd bol uverejnený v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. Slovenská republika výslovne potvrdila svoju viazanosť týmto Dohovorom v Oznámení Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 79/1994 Z. z. o potvrdení sukcesie Slovenskej republiky do

mnohostranných zmlúv, ktorých zmluvnou stranou bola Česká a Slovenská Federatívna Republika, deponovaných u generálneho tajomníka Rady Európy.

Podľa čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd: "Vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v Hlave I. tohto Dohovoru".

Európsky súd pre ľudské práva výslovne uviedol, že termín "jurisdikcia" nie je obmedzený štátnym územím Vysokej zmluvnej strany (Case of Drozd and Janousek v. France and Spain. Séria A, č. 240, s. 29).

Európska komisia pre ľudské práva najskôr vyslovila, že štát za určitých okolností znáša zodpovednosť za činnosť svojich orgánov mimo svojho územia (X v. the Federal Republic of Germany, Yearbook 8, s. 168 - 169). V ďalšom rozhodnutí uviedla, že výraz "podlieha ich jurisdikcii" nie je ekvivalentný alebo obmedzený národným územím dotknutej Vysokej zmluvnej strany. Podľa právneho názoru komisie: "je zrejmé z použitej formulácie, najmä vo francúzskom znení, z predmetu úpravy tohto článku, ako aj z účelu Dohovoru ako takého, že Vysoké zmluvné strany majú záväzok zabezpečiť práva a slobody všetkým osobám podliehajúcim ich skutočnej moci a zodpovednosti, bez ohľadu na to, či sa táto moc uplatňuje vo vnútri ich vlastného územia alebo v zahraničí. Príslušníci štátu vrátane registrovaných lodí a lietadiel čiastočne podliehajú jurisdikcii štátu kdekoľvek sa nachádzajú, a autorizovaní zástupcovia štátu vrátane diplomatických alebo konzulárnych zástupcov a príslušníkov ozbrojených síl nielenže zostávajú pod jurisdikciou svojho štátu aj počas pobytu v zahraničí, ale v takom prípade pod jurisdikciu štátu privádzajú všetky ďalšie osoby a majetok v rozsahu, v akom vykonávajú moc nad týmito osobami a majetkom" (Cyprus v. Turkey, D/R, s. 136).

Orgány Rady Európy v aplikácii čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd teda neumožňujú štátom, aby odmietli svoju jurisdikciu nad konaním alebo opomenutím z dôvodu, že ku konaniu alebo opomenutiu došlo mimo územia štátu, alebo že účinok konania alebo opomenutia sa prejavil mimo územia takého štátu.

Súčasťou ústavného garantovania ochrany ľudských práv a základných slobôd Slovenskou republikou je ochrana tých práv a slobôd na území Slovenskej republiky podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ale aj podľa záväzku z Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj ich ochrana vo všetkých ďalších vzťahoch podliehajúcich jurisdikcii štátnych orgánov Slovenskej republiky.

Právomoc štátnych orgánov sa obvykle spája so štátnym územím, ale túto okolnosť nemožno absolutizovať do tej miery, aby sa vylúčil pokus kompetentných štátnych orgánov splniť záväzok štátu voči občanovi vtedy, ak ochranu ústavného práva alebo slobody treba zabezpečiť v súčinnosti s cudzím štátom. Práva a slobody vo vzťahu a s účasťou cudzieho štátu možno občanovi zabezpečiť jedine s pomocou štátnych orgánov Slovenskej republiky, lebo v takom prípade partnerom pre orgány cudzieho štátu nie je občan Slovenskej republiky, ale štátne orgány Slovenskej republiky s právomocou zabezpečiť ochranu ústavou priznaného práva alebo slobody.

Občan Slovenskej republiky pobytom na území cudzieho štátu nestráca práva a slobody, ktoré mu priznáva Ústava Slovenskej republiky. Pobytom na území cudzieho štátu sa iba modifikuje jeho právne postavenie. Modifikácia právneho postavenia v takom prípade nastáva podľa vnútroštátnych predpisov cudzieho štátu, ktorými sa na jeho území každému priznávajú práva a slobody, ako aj podľa medzinárodných zmlúv, ku ktorým tento štát pristúpil.

Právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky občan v súlade so svojím modifikovaným právnym postavením uplatňuje z územia cudzieho štátu v rámci jurisdikcie štátnych orgánov Slovenskej republiky.

██████████ z územia Rakúskej republiky uplatnil právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky. Orgány činné v trestnom konaní v súlade s Trestným poriadkom 27. 12. 1995 proti nemu začali trestné stíhanie. ██████████ vo svojom podnete namietol porušenie takých práv priznaných v Ústave Slovenskej republiky, ktoré podliehajú jurisdikcii Slovenskej republiky.

POZITÍVNY ZÁVÄZOK ŠTÁTU

VO VZŤAHU K PRÁVAM A SLOBODÁM OBČANA

██████████ namietol porušenie svojich ústavou priznaných práv nečinnosťou štátnych orgánov, v dôsledku čoho štát nesplnil pozitívny záväzok,

ktorý voči nemu má ako k občanovi, rodičovi a manželovi podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Orgány Rady Európy uplatňujú Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podľa výkladu, že aj nečinnosť štátu, ktorá má za následok ignoráciu priznaných práv, možno pokladať za formu porušenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Európsky súd pre ľudské práva túto zásadu formuloval vo veci *Marckx* (séria A, č. 31, § 31), keď uviedol, že štát musí nielen rešpektovať, ale aj chrániť práva garantované článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V nasledujúcej veci k tejto zásade doplnil, že podstatou článku 8 je poskytnúť jednotlivcovi ochranu pred ľubovoľným zasahovaním orgánov verejnej moci, ale tento článok neukladá štátu iba to, aby sa sám zdržal zasahovania; k tomu môže existovať aj pozitívny záväzok zabezpečiť účinný rešpekt k súkromnému alebo rodinnému životu. Tieto hodnoty môžu vyžadovať prijatie pozitívnych opatrení, dokonca aj v oblasti vzťahov medzi jednotlivcami (*Airey* séria A, č. 32, s. 17). Európsky súd pre ľudské práva vyslovil porušenie pozitívneho záväzku vo viacerých veciach (*Marckx*, séria A, č. 31; *X and Y v. The Netherlands*, séria A, č. 91; *Gaskin*, séria A, č. 160; *Huvig*, séria A, č. 176-A; *Kruslin*, séria A, č. 176-B), v ďalších veciach po preskúmaní okolností prípadu zamietol sťažnosti namietajúce porušenie pozitívneho záväzku štátu (*Johnston*, séria A, č. 112; *Abdulaziz, Cabales and Balkandali*, séria A, č. 94; *Rees*, séria A, č. 106; *Leander*, séria A, č. 116). Európsky súd pre ľudské práva potvrdil existenciu pozitívneho záväzku štátu nielen pri uplatňovaní článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale aj pri uplatňovaní článku 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (*Ärzte für das Leben*, séria A, č. 139). Pri určovaní, či pozitívny záväzok štátu existuje, Európsky súd pre ľudské práva berie do úvahy "spravodlivú rovnováhu, ktorá sa má nastoliť medzi verejným záujmom a záujmami jednotlivca" (*Rees*, séria A, č. 106, s. 15). Európska komisia pre ľudské práva vyslovila, že pozitívny záväzok štátu môže vzniknúť aj pri ochrane práva priznaného čl. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (*Mrs. W. v. the United Kingdom*, RD, 1983, č. 32, s. 200).

Česká a Slovenská Federatívna Republika, ani Slovenská republika neuplatnila výhradu voči čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Preto

v rozsahu, v ktorom z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia na zabezpečenie ľudských práv a základných slobôd, vyplýva pozitívny záväzok aj pre Slovenskú republiku.

Pozitívny záväzok vyplývajúci aj z ďalších medzinárodných zmlúv, ktoré ratifikovala a vyhlásila alebo ktoré ratifikuje a vyhlási v svojej Zbierke zákonov Slovenská republika musí plniť, pokiaľ voči nemu neuplatní výhradu.

Pozitívnym záväzkom sa chránia aj práva a slobody ustanovené v Ústave Slovenskej republiky. Obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu.

Pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia potrebné na zabezpečenie ochrany ľudských práv a základných slobôd priznaných Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami nemožno interpretovať ako povinnosť orgánov štátu urobiť opatrenia na ochranu týchto práv a slobôd aj v prípade, ak sa o ich ochranu poškodená osoba neuchádza. Osoba, ktorej právo sa fakticky alebo domnelo porušuje, má možnosť úvahy, či o ochranu svojho práva požiada. Ale ak už bola ochrana požadovaná a príslušný orgán štátu je nečinný, štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti odvolávajúc sa na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, tak ako to namietla Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Článok 2 ods. 2 nemožno interpretovať natoľko extenzívne, aby sa z neho odvodil ústavný zákaz takej činnosti štátneho orgánu, ktorou v prospech občana urobí viac, než mu výslovne prikazuje zákon. Preto námietka [REDAKOVANÉ], podľa ktorej nečinnosťou štátnych orgánov došlo k porušeniu pozitívneho záväzku Slovenskej republiky voči nemu ako občanovi, rodičovi a manželovi, by mohla mať opodstatnenie len v prípade, ak by v konkrétnej situácii, v ktorej sa ocitol, namietal porušenie svojich práv u príslušných štátnych orgánov a tie by zostali nečinné.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČLÁNKU 23 ODS. 4 ÚSTAVY

SLOVENSKEJ REPUBLIKY, ČL. 2 ODS. 1 AŽ 3,

ČL. 12 ODS. 1 AŽ 4 MEDZINÁRODNÉHO PAKTU

O OBČIANSKYCH A POLITICKÝCH PRÁVACH

██████████ namietol porušenie práva zaručeného čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa jeho názoru vzhľadom na okolnosti prípadu, išlo "o bezprecedentnú situáciu v svetovej histórii, ktorá si vyžadovala aktívny postoj štátnych orgánov Slovenskej republiky na zabezpečenie ochrany práv občana svojej krajiny". Právnu podstatou tejto časti podnetu je namietanie porušenia pozitívneho záväzku štátu pri ochrane práva, ktoré občanovi priznáva Ústava Slovenskej republiky. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky odmietlo tvrdenie, že nečinnosťou porušilo práva ██████████. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky poprela existenciu povinnosti štátnych orgánov Slovenskej republiky intervenovať u orgánov cudzích štátov, aby občanovi Slovenskej republiky umožnili návrat do vlasti.

Výnimočná situácia, v ktorej sa ocitol ██████████, sa môže za iných podmienok opakovať. Uplatnenie práva podľa čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky prichádza do úvahy predovšetkým vtedy, keď sa občan Slovenskej republiky nedobrovoľne ocitne na území cudzieho štátu a požiada Slovenskú republiku o pomoc pri návrate domov, do svojej vlasti. Môže ísť napríklad o prípady dopravnej nehody na území cudzieho štátu, únos dopravného prostriedku s núdzovým prístátím v cudzom štáte, zmenu politickej situácie v cudzej krajine, následky živelnej pohromy a pod. V takýchto prípadoch sa občan dôvodne bude domáhať návratu domov - do štátu, ku ktorému ho viažu citové väzby, príbuzenské vzťahy, kde vlastní svoj majetok ap. Možnosť opakovania situácie, v ktorej občan Slovenskej republiky žiada orgány Slovenskej republiky, aby sa svojím aktívnym správaním pokúsili zabezpečiť jeho návrat do vlasti je záväzným dôvodom na interpretovanie rozsahu a obsahu tohoto ústavného práva, ako aj rozsahu a obsahu povinností štátneho orgánu v prípade uplatnenia práva podľa čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Jeho znenie: "Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, nemožno ho vyhostiť ani vydať inému štátu.". Pre okolnosti prípadu namietané v podnete ██████████ je právne významná prvá veta čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Právo podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky sa nepriznáva každej fyzickej osobe, ale len každému občanovi Slovenskej republiky.

Podstatou a zmyslom tohto práva je umožniť občanovi Slovenskej republiky vstup na územie Slovenskej republiky z jeho vlastnej vôle.

Obsahom tohto ústavného práva občana Slovenskej republiky nie je slobodný vstup na územie Slovenskej republiky, resp. jeho navrátenie v prípadoch, že sa na území cudzieho štátu ocitol dobrovoľne a bol pozbavený osobnej slobody pre porušenie jeho vnútroštátnych právnych predpisov alebo sa na území cudzieho štátu ocitol dobrovoľne a bol pozbavený osobnej slobody v súvislosti s

porušením vnútroštátnych právnych predpisov iného štátu ako štátu svojho pobytu alebo v súvislosti s porušením noriem medzinárodného práva (napr. hľadaný vojnový zločinec). V týchto prípadoch je slovenský občan povinný strpieť konanie štátnych orgánov v súlade s medzinárodnými zmluvami.

Ak sa návrat občana na územie štátu uskutoční na žiadosť štátneho orgánu Slovenskej republiky podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, nevzťahujú sa naň podmienky uplatnenia práva na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky.

V prípade, že občan opodstatnene uplatňuje svoje právo voči Slovenskej republike podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky a príslušný štátny orgán neurobí opatrenie za účelom ochrany tohto práva, fakticky je znemožnené uplatnenie ústavného práva, resp. jeho ochrana. V pozitívnom záväzku štátu urobiť opatrenia smerujúce k ochrane práva občana Slovenskej republiky na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky je zahrnutá aj povinnosť kompetentných štátnych orgánov zistiť, či sa právo priznané podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky neporušuje cudzím štátom. V prípade zisteného porušenia práva má povinnosť urobiť voči tomuto štátu primerané opatrenia smerujúce k ochrane práva svojho občana.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky namietla nedostatok pasívnej legitímácie pre konanie o porušení čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky tvrdením, že navrátenie občana do domovského štátu nemožno uskutočniť trestnoprávnymi prostriedkami, ani žiadnymi inými prostriedkami, ktoré má Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky túto námietku uznal za opodstatnenú v tej časti podnetu [REDAKOVANÉ], ktorou namietol porušenie svojho práva podľa čl. 23 ods. 4 Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky z dôvodu, že nepožiadala o jeho vydanie.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky nemá pasívnu legitímáciu pre konanie o podnete namietajúcom porušení čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky, lebo nemá právomoc urobiť opatrenia potrebné na zabezpečenie práva občana na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky, ak občan proti ktorému sa nevedie trestné stíhanie, sa bez svojho súhlasu ocitne na území cudzieho štátu.

Zákon č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení zákona č. 83/1994 Z. z. v § 17 ods. 2 písm. a) ustanovuje, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky zabezpečuje ochranu práv a záujmov jej občanov v zahraničí.

Synonymický slovník slovenčiny (Bratislava, Veda 1995) definuje gramatický význam pojmu ochrana ako "starostlivosť o odvrátenie nebezpečenstva alebo škodlivých vplyvov" (s. 405). Žiadnou metódou výkladu ochranu práv občana v zahraničí nemožno interpretovať tak, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky chráni práva podľa § 17 ods. 2 písm. a) zákona č. 347/1990 Zb. v znení neskorších predpisov aj vtedy, keď na žiadosť občana o navrátenie vôbec nezareaguje. Po uplatnení práva podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky svoju povinnosť splní vtedy, ak aktívne koná tak, aby zabezpečilo odstránenie protiprávneho stavu.

Ochrana záujmov občanov sa uskutočňuje činnosťou diplomatickej misie, ktorej funkciou podľa čl. 3 ods. 1 písm. b) Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch č. 157/1964 Zb. je chrániť záujmy vysielajúceho štátu a jeho príslušníkov v štáte prijímajúcom v rozsahu dovolenom medzinárodným právom. Z doterajšej praxe vzťahov medzi štátmi možno usúdiť, že právo podľa čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky má chrániť Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, a nie zastupiteľský úrad Slovenskej republiky v štáte pobytu občana žiadajúceho o svoje navrátenie do Slovenskej republiky.

Ochrana práva na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky v štandardných situáciách spočíva v tom, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky prostredníctvom príslušnej diplomatickej misie sa obráti na príslušné orgány štátu, v ktorom sa zdržiava jeho občan proti svojej vôli a žiada o jeho navrátenie do vlasti.

O ochranu tohto práva požiadal za [REDAKOVANÉ] prezident Slovenskej republiky Michal Kováč listom dňa 2. 9. 1995 ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky. Podľa čl. 102 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky: "Prezident zastupuje Slovenskú republiku navonok, dojednáva a ratifikuje medzinárodné zmluvy. Dojednávanie tých medzinárodných zmlúv, na ktoré nie je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, môže preniesť na vládu Slovenskej

republiky alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov.". Podľa čl. 102 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky: "Prezident prijíma a poveruje vyslancov.". Zastupovanie Slovenskej republiky prezidentom navonok je oprávnením prezidenta konať v mene štátu, vykonávať v mene štátu úkony a prejavy k iným subjektom medzinárodného práva. Pozitívny záväzok štátu zakladá povinnosť štátu konať, ak občan požiada jeho orgány o ochranu svojho práva, ale neznamená povinnosť predstaviteľov štátu konať za občana, ak občan o ochranu svojho práva nepožiada. [REDAKOVANÉ] v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky nepreukázal, že prezidenta Slovenskej republiky požiadal, aby konal vo veci uplatnenia práva [REDAKOVANÉ], ktoré mu zaručuje čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Preto prezident Slovenskej republiky nemohol z titulu svojej funkcie uplatniť právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky namiesto predkladateľa podnetu. K porušeniu práva mohlo preto dôjsť až potom, čo jeho ochranu uplatnil voči orgánom Slovenskej republiky sám predkladateľ podnetu [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] požiadal o vydanie do Slovenskej republiky Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky a Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky listom zo dňa 5. 1. 1996.

Počas pobytu na území Rakúskej republiky sa nedokázalo, že k pobytu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v zahraničí došlo s jeho súhlasom. [REDAKOVANÉ] urobil prejav vôle, z ktorého jednoznačne vyplývalo, že sa chce vrátiť na územie Slovenskej republiky. V situácii, akou bola tá, v ktorej sa ocitol, ale aj v každej porovnateľnej situácii, občan Slovenskej republiky má právo požiadať Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, aby mu pomohlo k návratu do vlasti. Po uplatnení tohto práva občanom, Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky vzniká povinnosť urobiť voči cudziemu štátu opatrenia na zabezpečenie základného práva, ktoré garantuje čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky.

[REDAKOVANÉ] vo svojej výpovedi na Ústavnom súde Slovenskej republiky uviedol, že Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky mu na jeho žiadosť písomne neodpovedalo a o jeho odmietavom postoji k veci sa dozvedel prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky namietlo, že [REDAKOVANÉ] poskytlo nadštandardnú

konzulárnu pomoc, ale nepredložilo, ani nenavrholo dôkazy o tom, akú činnosť, resp. aké úkony vykonalo vo veci žiadosti [REDACTED].

Podľa prílohy k podnetu Vrchný krajský súd vo Viedni rozsudkom č. 22 Ns 13/95 zo dňa 20. 2. 1996 rozhodol o neprípustnosti vydania [REDACTED] do Spolkovej republiky Nemecko na základe nóty Bavorského štátneho ministerstva spravodlivosti číslo sp. 93561E-II-2101/95 zo 14. 9. 1995 na trestné stíhanie pre trestný čin popísaný v príkaze na zatknutie vydanom Obvodným súdom Mníchov č. sp. ER IV Gs 6419/94 zo 14. 9. 1994, k čomu ho, ako sa to uvádza v odôvodnení rozsudku, viedol aj postoj štátnych orgánov Slovenskej republiky k riešeniu otázky navrátenia slovenského štátneho občana do vlasti.

Predkladateľ podnetu vo svojom podnete namietol porušenie čl. 23 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenie Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Režim, ktorým sa poskytuje ochrana pohybu a pobytu upravený Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach, nebol úplne prevzatý Ústavou Slovenskej republiky. Kým článkom 12 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach je upravený pobyt "každého" na území členského štátu Paktu, čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky upravuje slobodu pohybu a pobytu všeobecne a v odsekoch 2 až 4 na území Slovenskej republiky. Podľa čl. 12 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach každý, kto sa právoplatne nachádza na území určitého štátu, má na tomto území právo zvoliť si miesto pobytu. Odhliadnuc od významu slova "právoplatne" pri uplatňovaní uvedeného odseku v prípade [REDACTED] treba zdôrazniť, že v okolnostiach, ktoré namietol podnetom, išlo o právo na slobodu pohybu a pobytu na území Rakúskej republiky. Ochranu tohto práva nemožno uplatňovať na Ústavnom súde Slovenskej republiky.

Článok 12 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach priznáva každému možnosť slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu. Ani porušenie tohto práva nemožno podľa okolností konkrétneho prípadu namietat' proti orgánom Slovenskej republiky.

Článok 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky priznáva každému občanovi právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Tomuto právu zodpovedá aj ochrana priznaná čl. 12 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, podľa ktorej nikto nesmie byť svojvoľne pozbavený práva vstúpiť do svojej vlastnej krajiny.

Nečinnosťou Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky v čase od 5. 1. 1996 do 20. 2. 1996 došlo k porušeniu práva [REDAKČIA] priznaného čl. 23 ods. 4 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky a čl. 12 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČLÁNKU 50 ODS. 3 ÚSTAVY

SLOVENSKEJ REPUBLIKY V SPOJITOSTI

S ČL. 1, ČL. 2 ODS. 1 A ČL. 17 EURÓPSKEHO

DOHOVORU O VYDÁVANÍ

[REDAKČIA] v podnete namietol aj porušenie práva, ktoré mu priznáva Ústava Slovenskej republiky v čl. 50 ods. 3. Podľa tohto ustanovenia: "Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu". Právo podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uplatnil v spojitosti s ustanoveniami Európskeho dohovoru o vydávaní.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky proti tejto časti podnetu [REDAKČIA] [REDAKČIA] uplatnila námietku nedostatku právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky zaoberať sa otázkou, či orgány činné v trestnom konaní mali právo alebo povinnosť požiadať Rakúsku republiku o vydanie [REDAKČIA] [REDAKČIA] na trestné stíhanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky je toho názoru, že samostatné postavenie orgánov činných v trestnom konaní a Ústavného súdu Slovenskej republiky odvodené z princípov deľby štátnej moci vylučuje, aby tieto štátne orgány navzájom nahradzovali svoju rozhodovaciu právomoc. Uplatňovanie právomoci orgánov činných v trestnom konaní však musí byť v súlade s právami a slobodami, ktoré Ústava Slovenskej republiky priznáva občanom. V rámci ochrany ústavnosti podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky má právomoc preskúmať aj otázku, či v trestnom stíhaní nedošlo k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré Ústava Slovenskej republiky zaručuje občanovi. Podmienkou pre uplatnenie tejto právomoci je podanie podnetu podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. [REDAKČIA] podnetom namietol

porušenie základného práva, ktoré Ústava Slovenskej republiky zaručuje občanovi v trestnom konaní.

Námietku [REDACTED] o porušení jeho práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky Generálna prokuratúra Slovenskej republiky odmietla aj z dôvodu, že v podnete neprípustne spojil dve veci, ktoré spolu nesúvisia. "Jeho údajne násilné zavlčenie do cudziny s trestným stíhaním jeho osoby za celkom iný skutok. Ak by aj boli ústavné práva [REDACTED] porušené spáchaním trestného činu zavlčenia do cudziny, v konaní, v ktorom má [REDACTED] postavenie poškodeného, nemožno dosiahnuť navrátenie vecí do pôvodného stavu tým, že by bol [REDACTED] vyžiadaný z cudziny na trestné stíhanie v inej trestnej veci, v ktorej má postavenie obvineného," uviedla Generálna prokuratúra Slovenskej republiky.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v tejto námietke neprihliadla na okolnosť, že počas pobytu [REDACTED] v Rakúskej republike vznikli dve udalosti bez vzájomnej príčinnej súvislosti, pričom v každej z nich mohlo dôjsť k porušeniu iného ústavou priznaného práva.

Právo priznané podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky má každý, proti komu sa vznesie obvinenie.

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky [REDACTED] nezaniklo právo podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v dôsledku jeho pobytu na území Rakúskej republiky, pričom pre uplatnenie tohto práva sú právne irelevantné okolnosti, za ktorých sa ocitol na rakúskom štátnom území. Účelom uplatnenia práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky s prihliadnutím na okolnosti prípadu nebola reparácia jeho zavlčenia do cudziny, ale poskytnutie mu času a možnosti na prípravu obhajoby v inej trestnej veci, v ktorej má postavenie obvineného.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky napokon namietla aj to, že "ustanovenie čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako to vyplýva zo systematického výkladu čl. 50 a z Trestného poriadku, sa vzťahuje predovšetkým na obhajobu v konaní pred súdom."

Ústavný súd Slovenskej republiky toto tvrdenie odmietol. Občan, proti ktorému sa vedie trestné konanie, má právne postavenie obvineného, obžalovaného a odsúdeného. Podľa § 12 ods. 8 Trestného poriadku: "Pokiaľ z povahy veci nevyplýva niečo iné, rozumie sa obvineným aj obžalovaný a odsúdený.". Zákon týmto ustanovením priznal obžalovanému a odsúdenému rovnaké práva ako obvinenému. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky: "Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.". Výklad, ktorý Generálna prokuratúra Slovenskej republiky uviedla vo svojom stanovisku, nie je v súlade s týmto ustanovením. Konanie pred súdom sa podľa Trestného poriadku nemusí viesť proti každému, voči komu sa vznieslo obvinenie. Ústava Slovenskej republiky však právo podľa čl. 50 ods. 3 výslovne priznáva obvinenému, a nie až tomu, kto sa má obhajovať pred súdom.

Účelom práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť obvinenému možnosť, aby sa bránil proti obvineniu, že spáchal trestný čin. Toto právo mu orgány činné v trestnom konaní nemôžu odoprieť.

Orgány činné v trestnom konaní vzniesli obvinenie proti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] 27. 12. 1995. Vznesením obvinenia mu vzniklo právo, ktoré mu Ústava Slovenskej republiky priznáva podľa čl. 50 ods. 3.

V podnete predkladateľ podnetu namietol porušenie práva podľa čl. 50 ods. 3 z dôvodu, že sa nemôže obhajovať sám, ak nie je prítomný a nemôže si dostatočne pripraviť obhajobu bez možnosti osobne si preštudovať spisy a na ich základe navrhnúť vykonanie dôkazov.

Pre uplatnenie práva podľa čl. 50 ods. 3 nie je nevyhnutnou podmienkou prítomnosť na území Slovenskej republiky. Práva obvineného podľa okolností prípadu predkladateľ podnetu mohol uplatniť aj na území Rakúskej republiky, napr. nahliadnutím do spisov na zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá vlastné

prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú. V rozhodnutí vo veci Pakelli, séria A, č. 64 Európsky súd pre ľudské práva vyslovil, že tento článok garantuje obvinenému, aby mal možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom právneho zástupcu, a aby mu bol právny zástupca poskytnutý bezplatne, za určených podmienok. Ide o rovnocenné uplatnenie práva na obhajobu, a preto nemožno považovať právo na obhajobu za porušené v prípade, že ho za obvineného uplatňoval zástupca, ktorého si sám zvolil.

██████████ v marci 1995 generálnou plnou mocou poveril JUDr. Jána Havláta na zastupovanie v jeho právnych veciach. V zmysle takto udeleného plnomocenstva ho zastupoval aj v začatom trestnom stíhaní na území Slovenskej republiky počas jeho nedobrovoľného pobytu v Rakúskej republike. Dokazuje to podanie sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia z 27. 12. 1995. ██████████, ani jeho právny zástupca JUDr. Ján Havlát nepredložili dôkaz o tom, že uplatnili v trestnom konaní práva, ktorým by orgány činné v trestnom konaní nevyhoveli, čím by zmarili uplatnenie práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Právo ██████████ na poskytnutie času a možnosti na prípadnú obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nebolo porušené. Preto Ústavný súd Slovenskej republiky sa ani nezaoberal návrhom ██████████ na zrušenie uznesenia vyšetrovateľa Mestského úradu vyšetrovania Policajného zboru Bratislava č. ČVS 46/10-03-20/95 z 27. 12. 1995.

Porušenie čl. 50 ods. 3 namietol v podnete predkladateľ podnetu aj v spojitosti s čl. 1, čl. 2 ods. 1 a čl. 17 Európskeho dohovoru o vydávaní, odvolávajúc sa na čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa tohoto článku medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom majú prednosť pred jej zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky namietla, že cieľom vyžiadania a vydania obvineného podľa Európskeho dohovoru o vydávaní nie je dať obvinenému výhodu spočívajúcu vo vydaní do štátu s miernejšou trestnou politikou alebo preto, lebo štát poskytuje obvinenému domáce prostredie. Podľa námietky Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky cieľom vyžiadania obvineného je úmysel štátu podrobiť obvineného svojej jurisdikcii, aby voči nemu mohol vyvodit' trestnú zodpovednosť.

Podľa Európskeho dohovoru o vydávaní sa nevylučuje také uplatnenie práv z tohto dohovoru, aby sa zabezpečila miernejšia forma trestnej zodpovednosti v záujme obvineného. Podľa čl. 11 tohto dohovoru: "Pokiaľ možno podľa právneho poriadku dožadujúcej strany za trestný čin, pre ktorý sa o vydanie žiada, uložiť trest smrti a pokiaľ právny poriadok dožiadanej strany pre taký trestný čin trest smrti neustanovuje alebo sa obvykle nevykonáva, vydanie možno odmietnuť, pokiaľ dožadujúca strana neposkytne také ubezpečenie, ktoré dožiadaná strana bude považovať za dostačujúce, že trest smrti sa nevykoná.". Závazok, ktorý Slovenská republika prijala podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, sa však nevzťahuje na všetky prípady, v ktorých sa uplatňuje trestná zodpovednosť. Podľa čl. 2 bod 1 Európskeho dohovoru o vydávaní: "Vydanie bude povolené pre trestné činy, za ktoré právny poriadok dožadujúcej aj dožiadanej strany ustanovuje trest odňatia slobody alebo ochranného opatrenia, ktorého horná hranica je najmenej jeden rok, alebo prísnejší trest. Pokiaľ už trest odňatia slobody alebo ochranné opatrenie boli na území dožadujúcej strany uložené, museli byť uložené najmenej v trvaní štyroch mesiacov.". Štát, ktorý uplatňuje voči inému štátu jeho záväzok prijatý podľa Európskeho dohovoru o vydávaní, pri podaní žiadosti o vydanie musí splniť podmienky ustanovené v čl. 12. Podľa ustanovenia čl. 12 bod 1: "Žiadosť sa podá písomne a odovzdá sa diplomatickou cestou. Iný spôsob odovzdania možno určiť priamo dohodou medzi dvoma alebo viacerými stranami.". Podľa čl. 12 bod 2: "K žiadosti sa priloží: a) originál alebo overená kópia vykonateľného rozsudku o treste alebo rozhodnutia o uložení ochranného opatrenia alebo príkazu na vzatie do väzby, alebo iného príkazu, ktorý má rovnaký účinok a bol vydaný v súlade s konaním ustanoveným právnym poriadkom dožadujúcej strany; b) opis trestných činov, pre ktoré sa vydanie žiada; čo najpresnejšie uvedenie času a miesta ich spáchania, právnej kvalifikácie a odkazu na príslušné právne predpisy; c) kópia príslušných právnych predpisov a tam, kde to nie je možné, vyhlásenie o právnom stave a čo najpresnejší opis žiadanej osoby spolu s akoukoľvek ďalšou informáciou, ktorá pomôže zistiť jej totožnosť a štátne občianstvo.".

Okrem toho podľa čl. 1 Európskeho dohovoru o vydávaní: "Zmluvné strany sa zaväzujú vzájomne si vydávať, v súlade s ustanoveniami a podmienkami

uvedenými v tomto dohovore, všetky osoby, proti ktorým vedú príslušné orgány dožadujúcej strany trestné stíhanie pre trestný čin alebo ktoré vyžadujú tieto orgány na výkon trestu alebo ochranného opatrenia.". V Európskom dohovore o vydávaní sa štáty zaviazali vydávať "v súlade s ustanoveniami a podmienkami uvedenými v tomto dohovore" osoby, proti ktorým vedú príslušné orgány dožadujúcej strany trestné stíhanie pre trestný čin, alebo ktoré vyžadujú tieto orgány na výkon trestu alebo ochranného opatrenia (článok 1 Európskeho dohovoru o vydávaní), no Európsky dohovor o vydávaní neobsahuje explicitne vyjadrenú povinnosť štátu požiadať o vydanie osoby.

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní, ktoré je predmetom podnetu [REDAKOVANÉ], z čl. 1 Európskeho dohovoru o vydávaní možno odvodiť povinnosť rakúskeho štátu vydať ho Slovenskej republike, ale nemožno z neho odvodiť povinnosť štátnych orgánov Slovenskej republiky požiadať o jeho vydanie po vznesení obvinenia. Vyžiadanie obvineného na trestné stíhanie je právom štátu voči inému štátu a voči obvinenému. Toto právo štátu nemožno považovať za ústavné právo obvineného. **Nečinnosťou štátnych orgánov Slovenskej republiky vo veci, ktorú [REDAKOVANÉ] namietol podnetom nedošlo k porušeniu Európskeho dohovoru o vydávaní.**

NÁMIETKA PORUŠENIA ČLÁNKU 19 ODS. 2 ÚSTAVY SLOVENSKEJ
REPUBLIKY, ČL. 17 MEDZINÁRODNÉHO PAKTU O OBČIANSKYCH
A POLITICKÝCH PRÁVACH A ČL. 8 ODS. 1 DOHOVORU
O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Porušenie práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do svojho rodinného života je ďalšou námietskou [REDAKOVANÉ]. Tvrdí, že sa ako otec dvoch maloletých detí nemohol podieľať na ich výchove a ďalších rodičovských právach počas svojho núteného pobytu v Rakúskej republike, pričom štátne orgány Slovenskej republiky sa ani nepokúsili odstrániť porušovanie jeho práva.

Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní o podnete zistil, že [REDAKOVANÉ] právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a

rodinného života počas svojho pobytu na území Rakúskej republiky vôbec neuplatnil voči nijakému štátnemu orgánu Slovenskej republiky. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ani Generálna prokuratúra Slovenskej republiky bez jeho žiadosti nemohli rozhodnúť o tom, či namietaný zásah do práva na rodinný život je odôvodnený. Nemohli ani rozhodnúť, či môžu urobiť opatrenia na ochranu práva podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ak by zásah do práva predkladateľa podnetu na rodinný život mal povahu neoprávneného zásahu. Svojou nečinnosťou preto štátne orgány nemohli porušiť jeho právo, ktoré sa zaručuje čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Preto Ústavný súd Slovenskej republiky podnet [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v tejto časti odmietol.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČLÁNKU 23 ODS. 1 ÚSTAVY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY, ČL. 2 ODS. 1 AŽ 3,
ČL. 12 ODS. 1 AŽ 4 MEDZINÁRODNÉHO PAKTU
O OBČIANSKYCH A POLITICKÝCH PRÁVACH

Obsahom podnetu bola aj námietka porušenia čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 1 až 3 a čl. 12 ods. 1 až 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Ústavný súd Slovenskej republiky pri posudzovaní tejto námietky zistil, že ani porušenie slobody podľa čl. 23 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] nenamietol počas svojho pobytu v Rakúskej republike. V rovnakom období nepožiadal príslušné orgány Slovenskej republiky, aby mu zabezpečili slobodu vyplývajúcu z čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Námietku porušenia slobody pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach po prvý raz uplatnil až 12. 3. 1996 v doplnení podnetu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej

republiky nekoná o ochrane práv, ktoré osoba neuplatní voči príslušnému štátnemu orgánu. Preto Ústavný súd Slovenskej republiky námietku predkladateľa podnetu aj v tejto časti odmietol.

NÁMIETKA PORUŠENIA ČLÁNKU 41 ODS. 1, 4 A 5 ÚSTAVY

SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ČL. 23 ODS. 1

MEDZINÁRODNÉHO PAKTU O OBČIANSKYCH

A POLITICKÝCH PRÁVACH.

██████████ podnetom namietol porušenie svojich práv, ktoré mu priznáva čl. 41 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky z dôvodu, že sa ako manžel a otec dvoch maloletých detí nemohol počas núteného pobytu v Rakúskej republike podieľať na výchove svojich detí a ďalších rodičovských právach. Ani toto právo ██████████ vôbec neuplatnil voči Ministerstvu zahraničných vecí Slovenskej republiky, Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ani voči Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Jeho porušenie po prvý raz namietol až v doplnení a zmene svojho podnetu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky 12. 3. 1996. Preto aj námietku o porušení jeho práv priznaných podľa čl. 41 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno
podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 1996

Za správnosť vyhotovenia: JUDr. Anna Danielčáková

██████████ predsedníčka senátu